

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL III.

„Gazeta” ieșe în fie-care și
Abonamente pentru Austrii-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primum și la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dușul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 59.

Brașov, Luni, Marti 14 (26) Martie

1889.

Brașov, 13 Martie v.

Sunt pline colonele foiei ma-
ghiare guvernamentale din Clușiu
de laudele ce le aduce faimosului
fișpan al comitatului Bistrița-
Năsăud, br. Banffy, pentru acti-
vitatea, ce a dezvoltat-o timp de
cinci ani ca comisar regesc peste
fondurile grănițeresci năsăudene.

Acum desființându-se comisa-
riatul regesc, se pretinde că a-
ceasta este a se mulțami numai
„situațiunii îmbucurătoare”, ce a
creat-o Banffy Năsăudenilor, pe
cară i-a succesul a-i „mulțumii” și
ai „îmblânzi”, așa că așă nu mai
e nici un „pericol” și Banffy
pote porunci mai departe și fără
de a mai purta titlul de comisar
regesc.

Ca să vedă cetitorii noștri mai
cu deamăruntul cam de ce feliu
e „situațiunea îmbucurătoare”, ce li
s'a creat Năsăudenilor de către
br. Banffy și ca să se convingă cum
i-a „mulțumit”, publicăm așă la
locul acesta un important arti-
cul, ce l'am primit din acea
parte, er pentru mane ne reser-
văm a da și portretul acestui
nădravenu fișpan și agent al
maghiarismului violent:

De pe Someșu, Martie 1889.

Cea mai nefericită oră pentru popo-
rațiunea română din fostul district al
Năsăudului este aceea, în care a luat
frêne guvernării comitatului B-Năsăud
br. Desideriu Banffy.

Era despotismului acestui comite va
fi una din cele mai triste în anele po-
porului român de pe Valea Someșului,
Bărgăului și Șielui, în care noțiunile:
comisariat regesc, curator de păduri,
planuri de economisare, școle populare
și mai pe sus de toate procesul cu fa-
milia Kemenyi vor fi totu atâtea capi-
turi scrise cu litere negre.

După introducerea comisariatului lu-
cul cel dintău al comitelui, în cali-
tate de comisar, fu de așă instituit o
comisiune pentru administrarea fonduri-
lor, în care el s' aibă majoritatea.

Pe această comisiune o investesce cu
o mulțime de drepturi, cară după u-
sult vechiu se țineau de agendele comi-
tetului, ală căruia cerc de activitate îl
reduce aprăpe la zero. De limbă oficială
declară pe cea maghiară.

Opresce folosirea atributului „grăni-
țerescu” din toate hărțile, er școlilor
normale și triviale susținute din fondu-
rile școlastice centrale li-se răpescé nu-
mele și caracterul confesional și se
investesce cu numele de școle fundati-
onale, cu caracter de școle comunale și
pe învțători dela aceste școle prin ordinațiune
fi silesce să intre în șirul membrilor
reuniunii învățatoresci generale comi-
tatense, deși aceștia erau deja membri
ai reuniunii „Mariane” încă de pe la anul
1872.

Acum mai de curendă ni-se presintă
comisarul c'unu statut pentru aceste
fonduri, în sensul căruia administrarea
fondurilor școlastice centrale și de sti-
pendie din Năsăud este a se conduce de
unu comitet, în care va alege repre-
sentațiunea fiă-cărei comune câte un
membru, apoi se alegeți respective se numesce
la propunerea comisarului 12 membri ai
congregațiunii. Ministerul mai numesce
unul după gustul său și un membru
ilă numesce episcopul.

Se va alege apoi din membrii comi-
tetului o comisiune administrătoare, în
care firesce vor fi membri și amployații
de administrațiune.

De beneficiile fondului se vor bu-
cura copiii, cară studiază, din cele 44
comune, resp. 45 cu Coșna.

Alegerile de membri pentru noul
comitet s'au și întâmplat deja prin
toate comunele, din partea representa-
țelor comunale; singur representațiunea
comunității Năsăud în majoritate a de-

clinat dela sine această onore, sub cu-
vântu, că o representațiune comună po-
litică nu pote să aibă nimic comunu,
ca atare, cu nisce fonduri școlastice de
caracter privat și așa a aflatu lucru just
și rezonabil a nu alege.

Singur din trăsurile aceste apare,
că s'a atentat în modu sistematicu la
numele de Român, la atributul de
grănițeri, la confesionalismu și mai pre
sus de toate apare, că averea exclusivă a
foștilor grănițeri, respective a următo-
rilor legal a acestora e declarată de un
bun comun ală totalități locuitorilor
celor 45 comune; er administrațiunea
ei, în forma această, e depusă în mână
unei corporațiunii, care nu e eflusul vo-
inței exclusive a populațiunii grănițeresci
din acestu ținutu, a cărei protopărinți și
părinți au bătutu țerile, ca ostași cu hai-
nele lor, și au sângerat de atâtea și
atâtea-ori pe câmpurile de bătăi, căști-
gându-și astfel acele fonduri.

Se nasce acuma întrebarea, că ome-
nii aleși de cele 44, respective 45 comune,
fi-vor aplecați a-se constitui în comitet
administrator de fondurile școlastice
centrale pe basa unui statut, care trac-
tează un bun privat ca pe un bun
comun, pe basa unui statut, care pote
eși din mână comuniștilor, nu însă din
mână constituționalilor, atunci, când ei
nu cunoseau cuprinsul draconicu al
acelui statut pe timpul alegerii lor?
Așa cred eu, că fiă-care alesu tre-
buie să fiă în clar cu răspunsul la a-
ceastă întrebare, pe când va alergera la
ședințele de constituire ce se vor
ține în timpul cel mai de aprăpe în
Năsăud.

Și decă nu, atunci ce pași ar fi de
întreprins?

Înainte de instituirea comisariatului
esista în Năsăud o comisiune silvană,
care supraveghia administrarea pădurilor
nefericitelor comune grănițeresci.

Această comisiune costa la an 3000

—4000 fl. Cu venirea comisariatului se
nimicesce această comisiune și se înlocu-
esce prin curatorate de pădure, a căror
susținere se urcă pe an la colosala sumă
de 60.000 fl.

La suma această contribuie în pro-
porțiunea pădurei fiă-care comună. Și
fiind-că, în cele mai multe comune, pă-
durile nu aduc atâtea venit, câtu se-și
pote acoperi tangenta ce se vine pentru
curatoratu, așa comunele sunt nevoite
a storce împrumuturi — cară firesce se
aprobă fără greutate de către autorități în
sarcina pădurilor.

Comunele, cară pot vinde păduri le
vându, ca se-și acoperi tangenta silva-
nală, spre ajutorarea propriă nu le re-
mâne nimic; cară nu, cum am dăsu se
cufundă în datorii, pentru susținerea
unei instituțiunii, care nu aduce mai nic
un folos practic relativu cu spesele
de susținere.

Consecințele vor fi, că în urma ur-
melor comunele se vor îndatori mai
mult decât face prețulu pădurilor, cară
vor trebui să se vândă, er comunele să
se liniștescă cu gândulu durerosu, că au
avutu păduri, și se strige, că mai bine
le era, de nu le aveau.

Au se mai îndoiesce cineva, că sfăr-
șitul are să fiă acesta, când singur
comunitatea Telciu a împrumutatu 20.000
fl. în contulu pădurilor?

Spesele cauzate cu susținerea unui
personal silvanal așa costisitoru au
potențat spesele cauzate cu planurile
de economisare asupra pădurilor, a căror
gătire s'a urgitu cu atâtea nedumerire
dela venirea actualului comite în fruntea
nefericitelor comitat B-Năsăud.

Dela venirea în fruntea comitatului
a actualului comite am simțitu greutatea
situațiunii pe toate terenle.

La venirea lui aici era ca inspectoru
regesc de școle un om cu multă pru-
dență și multu tactu, care scia ce va se
dăca sentința „dă lui D-țeu ce e ală lui

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

(6)

CARMEN.

— Novela. —

„La casarmă vrei să te duci?”
imi răspunde desprețitoru, „dă și tu
ești negru de te lași să te porțe cu
lanțuculu de nasu? Ești un adevărat
canari!” intocmai tu, ca și hainele tale.
Du-te inimă de pasere.”

Și nu m'am dus. Am rămas, cu
risiculu de-a ajunge erăși în arest. În
cealaltă și dimineața, ea imi spuse că
trebuie să ne despărțim. „Ascultă-me,
Joscoito, eu te-am plătitu pe tine”, dăse
ea. „După legile noastre nu-ți dătorescu
nimicu, fiind-că ești pajollo (străinu
de nemulu meu). Dă ești frumosu bă-
iat și mi-ai plăcutu. Acum nu ne mai
dătorescu unulu altuia nimic. Dumnezeu
cu d-ta.”

Am întrebat-o, când ne vom vedé
erăși?

„Acuși, când nu vei mai fi așa hă-
bucă”, răspunde ea rîndu-mi. După
aceea cu voce seriósă continuă: „Sci că
eu cred, că te iubescu puțin? Dă asta
nu pote ține multu. Lupulu și cățelulu
nu se împrietinescu pentru multă vreme.

1) Alusiune la uniforma lui galbenă.

Pote că decă ar primi legile egiptene,
mi-ar plăce să fiu romi. Dă asta e
curată nebuniă și nici-odată nu se pote
întempla. Ei, crede-mi amice, că ești
ai scăpatu. Te-ai întâlnitu cu draculu,
da, cu draculu; elă nu e totdeuna negru,
nu te-a strînsu de gât. Eu portu lăna,
dă pentru aceea nu sunt berbece (pro-
verbu țigănescu). Pune lumină de ceră
înaintea „majari”-ei, (sfinte vergure) căci
a meritatu... Să mergem; înc'odată
D-țeu cu d-ta. Nu te gândi mai multu
la Carmencite, fiind-că o cunun c'unu
văduv cu picioare de lemn?”

Grăindu astfel, trase râteza dela
ușă și petrecându-me până afară la stradă,
ea a rămasu acolo, eu am plecatu mai
departe.

A avutu dreptate. Bine așă fi făcutu
decă nici-odată nu mă mai gândeamu la
ea; dă de atunci cred că puteam să
mă gândescu la altoeva? Nu! Totă ziua
umblam în sus și în jos sperându c'o
voiu întâlni. Am întrebatu despre ea pe
bătrâna femeă și pe la cofetăria, dă
amendou imi spunea, că s'a mutat
în Laloro (așa se numesce Portugalia).
Ele de bună sémă că au primitu instrucți
dela Carmen, dă în curendă le-am prinsu
cu minciuna. După vre-o câteva septē-
măni trebuia să țin strajă la o porță

2) Spânzurătoare.

de-a orașului. Cățiva pași dela porță
era o deschidetură în zidulu dimprejură
unde peste și lucrau mai mulți omeni,
er noptea trebuia să se țină strajă. În
decursulu zilei am vădutu de mai multe
ori pe Littas Patia învrtindu-se pe
lângă străji și vorbindu cu unulu său
altulu din conșoții mei.

Toți o cunoseau foarte bine, er
pescii și prăjiturile ei și mai bine. Vine
deodată spre mine și întrebă, decă nu
sciu ceva nou despre Carmen?

„Nu”, i-am răspuns.

„Atunci dă, vei auzi vecine.”

Nu m'a înșelat. Peste nopte era
tocmai rëndulu meu de străjuitu la des-
chidetură zidului. După-ce comandantulu
se retras, văd că s'apropiă de mine o
femeă. Inima imi șoptea că e Carmen.
Întreacea strigai: „Grijesce! aici nu-ți
este iertatu să umbli.”

„Nu fi nebun”, imi răspunde, făcē-
du-se cunoscută.

„Cum, tu ești Carmen?”

„Da, pământene. Dă se vorbim
puține și bune. Vrei să câștigi un
duro? Îndată voru trece pe aici nisce
omeni cu bagaje; lasă-i să trecă în
pace.”

„N'o potu face”, i-am răspuns, „nu
imi este iertatu să-i lasu se trecă; așa-mi
este porunca.”

„Porunca, porunca! Nu te gânde-
deai la poruncă și în strada Candilejo?”

„Ah”, i-am răspuns pierdēdu-mi
cumpetulu, „era vrednicu lucru ca să-mi
uitu de poruncă atunci, dă banii con-
trabandiștilor nu-i voiu primi.”

„Să vedem, decă nu-ți trebuiescu
banii, vomu merge să prănzim încă
odată la Dorothea?”

„Nu”, i-am răspuns, mai înecându-mă
de sila ce mi-o făceam. „N'o potu
face.”

„Și așa e bine. Decă ți-se punu
atâtea piedeci, voiu soi eu la oine să
recurg. Voiu chema pe comandantulu
tău la Dorothea. Așa se vede, că elă e
bun băiat și că nu trimite la străjuitu
decătu numai omeni de aceia, cară nu
vėdu mai multu decâtu trebuie să vedă.
Rămăi cu Dumnezeu, canari. O să
ridu cu hazu în ziua în care te voru
spēndura.”

În față acestui diavolu de femeă mă
simțeam cu multu prea slabu decâtu
să nu o chieam înapoi promițēdu-i că
voiu lăsa liberă trecere întregi țigănim
numai să-mi capetă unica remunerați
ce-am dorit-o așa de multu. S'a juratu
că-și va ține cuvēntulu și-apoi fugi să
încunoscințeze prietini cară așteptau
cățiva pași departe de noi. Erau numai
cinci, între ei și Patti, toți încărcați bi-

Dumneșu și împăratului ce e altă împăra-
tului. Era Szeremley Lajos. Chiar
pentru aceste calități se trezi odată, că
i-se dăce săcui și se pune ca subinspec-
tor Dr. Havas, un om care s'a lăpă-
dat de naționalitatea, de legea și nu-
mele străbunilor săi, și care părăsin-
du-și și cariera sublimă a dreptului,
— căci e Dr. în drept — a în-
trat în ceta acelora, a căroră măie-
stria este a afla partea cea slabă a ome-
nilor dela putere și a călări pe ea. Și
Dr. Havas trăgându mereu pe cōrda am-
bițiunii fără margini a comitelui și ajunse
scopul, căci Szeremley fu transferat; *er*
densul numit inspector reg. de școlă
alt Comitatului B-Năseud.

Era numai lucru natural că acest
nou inspector de școlă — Dr. juris —
se se recomande cu o descoperire, or
reformă. Nică nu întârzi mult și se
presintă cu școlile comunale, un soi de
școlă cu totul tot necunoscută în a-
cestă ținută, pentru-că la noi fiă-care
comună își are fondul său școlastic
confesional, din ale căruia venite se
susține în fiecare comună câte o școlă
cu unul ori mai mulți învățători, după
cum pretinde necesitatea.

Deodată ne trezim, că se otărește
înființarea de școlă comunale în comu-
nele: Ilva-mare, Mogura, Ilva-mică, Ma-
jeru, Rebra, Nepos, Salva și Telciu.

În unele comune, cum d. e. în Mo-
gura, Majeru, Salva și Telciu, — aflân-
du-se cōdă la topor, s'au și înființat
numai decăt; în celelalte, vędându-și
senatele școlastice școlile amenințate, cu
o energie demnă de totă lauda au sis-
temizat posturi noue de învățători con-
fesionali și s'au provędut cu edificie sco-
lastice coręspundătoare legilor, avęd
firma speranță, că prin aceea vor
veni ori-ce șicanare. Dēr s'au înșelat.
Inspectorele a denumit în tōte comu-
nele menționate învățători cu salare de
400—600 fl. la an și prin organele po-
litice a închiriat și localități pentru
școlă comună pe spesele comunei po-
litice.

În Ilva-mică, deși e învățător
comună de trei ani de zile totu-și nu are
nici un elev, în Rebra nici unul.

Și ducă puternicii zilei lucrul până
la absurd. În Ilva-mică exista o școlă
conf. cu 2 învățători; *er* numărul co-
piilor obligați a cerceta școlă abia
se urcă la 100; există o școlă nouă
respective edificiu clădit conformu ce-
riștelor igienice și cu tōte acestea cu
puterea ținu un învățător pe spinarea co-
munei politice, care e totodată și con-
fesională, și o localitate pentru școlă cu

multă mai slabă, decăt cea a școlii con-
fesionale.

Totă astfel în Nepos, cu acea
deosebire, că aici a edificat și co-
muna un edificiu nou pentru școlă co-
mună.

E lesne în Nepos, căci comuna are
ban, apoi unde-să ban pōte și notarul
să-și câștige merite patriotice și lauda-
tori patriotice, mai ales când te chiamă
Burduhos; e greu însă în Rebra,
unde cu tōte că confesiunea susține doi
învățători și copii obligați abia-să vr'o
95 și trebuie să țină un învățător și
o școlă comună prin repartițiune, așa
încăt după florinul de dare are să
plătescă ca aruncă vre-o 85 cr. fiă-care
contribuabil.

Înființarea de școlă comunale ar mai
fi avut ore-care sensu numai atunci,
decăt confesiunea nu-și făcea datorința,
după repețite provocări.

Din tōte acestea se vede că popo-
rațiunea din fostul district alt Nă-
săudului a ajuns în o situați din cele
mai grele și mai amenințătoare și este
supremul timp ca omenii chemați să
facă totă posibilul pentru ameliorare
căt mai curęnd, căci totă momen-
tul numai potențază greutatea situa-
țiunii.

Presupun multă dela puternicii di-
lei, totu-și n'aș vrea să fiu așa de pesi-
mist ca se cred, că intenționază a aduce
la sapă de lemn pe acea poporațiune
pacinică; pentru-că presupunem atăta
judecată dela ei, căt se scia, că pentru
stat și ordinea publică nimic nu e mai
primejdios decăt un proletariat fă-
cut din omeni dedați la trai bun;
mai aprōpe de adevēru s'ar pără că stă
acea presupunere, că pozițiunea acēta
tristă și amenințătoare, ni-s'a creat
mai mult din interes material, ni-s'ar fi
creată adecă din cauza colosalului pro-
ces, ce-lu avem cu familia Kemenyi,
în care punctu ca înrudit, e interesat
și comitele suprem.

DIN AFARĂ

Amenințări rusești.

Fōia colonelului rus Vladimir Vla-
dimirovici Komarov, „Svjat“, cu tōte
desminșirile ce s'au dat, ia de adevērată
scirea, cumcă s'ar grămădi trupe austro-
ungare la granița sērbescă cu scopu de
a ocupa Serbia, și amenință dicęndu:
„Austro-Ungaria trebuie să scie, că de
un amestec înarmat în afacerile sēr-
besci nu pōte fi vorba. O ocupare a
Belgradului de cātră trupele austro-un-
gare ar avē ca urmare nemijlocită pro-

cederea cea mai energică a Rusiei și în
acest casu Rusia nu s'ar da înderēt
nici dela ocuparea Galitiiei“. Scirea des-
pre grămădirea trupelor austro-ungare
la granița Serbiei au dat o corespon-
dentul unei foi englezesc și o fōiă un-
guresc.

Espediția Acinoff.

Cazacul Acinov, care întreprinse
o expediți în Abisinia, dēr fără rezultat,
căci ceta lui a fost bombardat de
Francezi, a fost dus la Sevastopol
pe o corabiă de rēboiu rusă împreună
cu archimandritul Paisie, care încă luase
parte la expediți. Din ordinul Țarului
se va face o strictă cercetare asupra
nesuccesului expediției ruse pe litoralii
Mării Roșii. Se vede de aci, că expedi-
țiunea nu-i era tocmai indiferentă gu-
vernului rus și că e cu neputință a se
crede, cumcă n'ar fi avut nici o cuno-
ștință despre expediți, deorece înainte
de plecare Acinoff și Paisie au fost
primiti de guvernamentul din Odessa
și de delegatul de acolo alt minis-
terului de externe Putateff. Ba fost
tut ministru de marină, amiralul Șe-
șta-Koff, i-a dat expediției și tunuri și
i-a pus la dispoziți vaporul „Rossia“
pentru transportu la Marea Roșă. Afără
de asta ambasadorul rus din Constan-
tinopol d-lu Nelidoff nu se pōte să nu
scie despre trecerea expediției prin Dar-
danele și dec, decă n'ar fi fost cu sci-
rea guvernului întreprinsă, ar fi putut
opri. Prin urmare fiascul expediției nu
pōte trece fără a produce o rea impresi-
une în înaltele cercuri oficiale rusești.

O depeșă confidențială a lui Crispi.

„Gaulois“ publică o depeșă con-
fidențială ce ministru-președinte italian
ar fi trimis-o la 9 Martie 1889 cātră
ambasadorul italian din Berlin. În
depeșă rōgă Crispi pe ambasadorul, ca
să-și dea tōte silințele a sterge im-
presiunea cea rea, ce a produs-o în
cercuri curții din Berlin intrarea ată-
toru liberal în noul ministru italian.
Opiniunea publică cere imperios, decă
nu încheierea unui tractat de comerț,
dēr totuși unu *modus vivendi* cu Francia.
Guvernul e nevoit a satisface acestei
dorințe, decă vrea să capete jertfele ne-
cesare pentru complectarea înarmării.
Producătorii italieni n'au putut afla alte
piețe unde să-și desfacă mărfurile. Is-
vōrele de venituri se împușin, bugetul
dec suferea din cauza acēta și lipseau
mijlocele pentru completarea organizării
flotei și armatei, spre a împlini îndato-
ririle luate față cu cabinetele din Berlin

și Viena. Trebuia dec să se aducă în
ministru omeni, cari să ajute a potoli
agitațiunea din țēră și să facă cu pu-
tință compromisul comercial cu Fran-
cia. Seismit-Doda e bărbatul pentru
acest rol de împăciuire; el trece de
amic alt Francei și însuși ministrilor
francesi multă simpatie. Era cu nepu-
tință a evita acestu mod de împăciuire,
decă nu voia guvernul a se espune pe-
riculului d'a se nimici la alegerile gene-
rale întregul program alt guvernului
și sistemul alianțelor. În notă mai
asigură Crispi, că rolul colaboratorilor
săi e trecător și că nimic nu s'a
schimbat în programul politic și mi-
litar.

SCRILE DILEI.

Procesul de presă alt „Luminato-
rului.“ Cetim în „Luminatorul“: „Re-
cercarea judelei investigatoriu din Arad,
pentru începerea investigațiunii, a ajuns
le trib. reg. din Timișōra. În 19 ale
cur. a fost citat redactorul nostru
la judele investigatoriu d'aici pe ziua
de 20 ale cur. Articuli incriminați sunt
Nrii 89 și 90 din anul trecut, respec-
tive articulu de Crăciun, ce tractază
despre „pace și bunăvoință“, și cel de
anul nou, carele reamintese „anul
1789 și dezvoltarea libertății popōrelor.“
Aousa ridicată de vestitul procuror
reg. Parec se întemeiază pe § 172 din
codice și cātă pe cunoscuta, ruginită
și scārbōsa cōrdă de agitare „la ură în
contra Maghiarilor“ („izgatás a ma-
gyarok elleni gyűlöletre.“) Numai de nu
i-ar pocni odată cōrda acēta numitului
procuror!“

Rēscumpărarea regaliilor. Lucrările
pregătitoare pentru rēscumpărarea rega-
liilor au progresat așa de mult, în-
căt pretențiunile de despăgubire, ce se
vor așunța până la finele lui Aprilie,
se vor pute rezolva cu cea mai mare
grabă. Numărul celor cari pretind
despăgubiri se urcă la vr'o 36,000. Co-
misari ministeriali în acēta afacere sunt
numiți: consilierul de secți în minis-
terul de finanțe Vincenz Moritz și in-
spectorul de ținere în evidență a dārei
de pământ Paul Hanz pentru comita-
tele Bihor, Bistrița-Năseud, Brașov,
Făgăraș, Ciuc, Solnoc-Dobēca, Hu-
nedōra, Coșocna, Murăș-Turda, Alba-
de-jos, Sibiu, Tērnava-mare și mică,
Treișcaune, Odērheiu, Turda-Arieș și
Sēlagiu. Acești comisari au să contro-
leze tōte lucrările de despăgubire.

nișor cu articoli de vęndare englezesc.
Carmen mergea înainte să dea semn
cu castagnettele sale soșilor săi decă se
va întâmpla să se întâlnească cu patrulă.
Nu era însă nici o lipsă. În vreme de
un ceas contrabandistii își isprăviră
lucrul.

În altă di m'am dus în strada Can-
dilejo. Carmen mă aștepta și se pare
că nu prea era bine dispusă.

„Nu-mi place omul care așteptă
multă rugămintă“ dīse ea. „Mai mare
servișiu mi-ai făcut de rēndul celălalt
când nu se scia cu ce ț se va rēplăti.
Eri te-ai tocmit cu mine. Dēr ține, aici
ai un duro, pentru ostenela ta; du-te.“

Era pe-aci să-i aruncă banul în
cap și să mi țo fōfecu bine. Dēr
mi-am păstrat cumpetul și după o oră
de sfadă m'am depărtat turbat de mă-
niă. Am umblat încōce și încolo cātă-
va vreme prin oraș. În fine am intrat
într'o biserică și ascundęndu-mē în cel
mai întunecat colț, am vęrsat riuri
de lacrimi fierbinți. Deodată mă agră-
esce cineva: „lacrimi de crocodil! voi
face din ele bętura farmecului“. Privesc
și étă înaintea mea Carmen. „Ei pāmē-
tene, mai trebuiești acum? Veđi așa
trebuie să fiă: te iubesc împotriva vo-
inței mele, fiindcă de când m'ai lăsat
nu sciu ce m'a apucat. Sē vedem dēr,

vrēi să vii în strada Candilejo?“ Car-
men era schimbăciosă ca vremea la noi.
Ea mi-a promis că ne vom întâlni é-
răși la Dorothea, dēr nici astădată n'a
venit. Dela Dorothea de altă parte
am înțeles, că a mers să lucre cu ț-
gani în Laloro.

Eu însă sciam ce se ținu că e ade-
vrat din tōte astea. Am căutat-o dec
și de douędec de ori în strada Candilejo.
În zadar.

Intr'o sēră eram la Dorothea când
étă că într Carmen cu un tēnēr locotenent
din regimentul meu.

„Depărtează-te de aici numai decătă“
îmi dīse în limba bascică. Eu am rē-
mas nemișcat cu-o adēncă mahnire
în inimă.

„Ce cauți aici?“ se rēsti locotenentul
privindu-mē cu dispreț. „Curăț-te
numai decăt de aici!“

Nu puteam să facu nici o mișcare,
stam pironit locul. Locotenentul se
māni vędęnd că nici nu mă mișcā nici
nu-l salut; mă prinse de guler și mă
scutură odată și bine. Nu sciu ce i-am
rēspuns. Sciu însă că amēndoi ne-am
scos săbiile. Bētrāna femeia îmi prinse
brațul *er* locotenentul îmi făcū o rană
pe frunte, și acum i-se cunoșce urma.

Am pășit înderēpt și-am doborât
la pământ pe Dorothea cu cotul, s'a-

poi fiind că locotenentul cerca să mă
atace din nou, eu i-am pus vērful
săbii în piept și el orbesce s'a arun-
cat asupra mea, străpungęndu-se. Car-
men numai decăt a stins lampa și
dīse în limba țigānescă cātră Dorothea,
sē ne mântuim. Eu am eșit la stradă
și am început să fug însu-mi nesciind
încātră. Părea că cineva mă urmărește.
Venindu-mi în fire am vędut pe Car-
men care nu vrea să mă părăsescă. „Hē-
bucămăi!“ dīse ea „nu sci să faci decăt
blăstămății! Așa-i, nu ț'am spus că-ți
voiu fi spre perđare? Dēr ce? Tōte își
au lēcul lor când o flamandeză de
Roma (țigancă) a ajuns să fiă prietina
unui om. Leagă-ți fruntea cu legătura
asta și dā-mi mie cingătōrea ta. Aș-
tēptă-mē între rēndul acesta de arbori.
Peste douę minute voiu fi aici.“ Ea dis-
păr și numai decăt se reînțorse c'o
manta de postavu care scie D-deu de
unde a căpēt-o. M'am desbrăcat de
hainele mele și m'am luat manta nu-
mai peste cămașă. Schimbată astfel și
cu legătura la frunte arātam a fi întoc-
mai ca un țeran din Valencia. Mē
duse apoi într'o casă dintr'o stradă strimtă
care sēmēna mult cu casa bētrānei Do-
rothea. Ea și încă o țigancă mi-au spā-
lat rana, m'au legat așa de bine ca
orice chirurg și-apoi bēurăm cāteși

trei înainte de-a mă trānti pe o madrață
ca să dorm.

În bętura mea era puțin opiu, căci
abia tārđiu în cealaltă di m'am tređit.
Mē durea capul grozav și aveam un
acces de friguri. Abia cu multă greu-
tate mi-am adus aminte de înfiorătōrea
scenă din sēra trecută. După ce mă le-
gară de nou, Carmen cu tovarășa ei
schimbară lângă așternutul meu câteva
cuvinte în limba țigānescă, așa se vede
că ele țineau un fel de consiliu me-
dică. Cāteși douę mă asigurau, că
voiu fi vindecat cāt mai curęnd dēr
că trebuie să mă depărtez din Sevilla
în scurtă vreme căci de voiu fi prins,
mē vor pușca fără cruțare.

„Copile“, dīse Carmen, „trebuie să te
apuci de ceva; fiind că regele nu-ți dā
mai multă nici urez, nici pesce (nutre-
mēntul miliției în Spania) însuși trebuie
să-ți câștigi hrana de tōte zilele. Decă
îți e la locu inima, hotărășce-te și fă-te
și tu contrabandist. Nu ț-am promis
că te voiu spēndura? Totuși e lucru mai
cinstit decăt să te lovēscă cineva în
cap. Ș'apoi decă te pricepi, să trāsc
ca un printu până când străjile nu te
vor prinde.“

În așa mod bizar imi înfățișă a-
cēstă fată cariera ce aveam s'o apuci,
ca singura ce mi-a rēmas după ce am
pēcătuit de mōrte. (Va urma.)

Focul. In comuna Vălcău din com. Coșiocnei, un incendiu a prefăcut în cenuse întreaga avere a 9 economi. Atară de provisiuni mari de bucate au ars și 3 vite. Școala a ars la cinci capete. Paguba totală e de 10,000 fl. Se crede că focul a fost pus și deci s'a pornit cercetare.

„Naționalul“ este numele unui nou partid liberal conservator ce apare în Bucuresci. Diarul luptă în contra actualului guvern și reprezintă vederile partidului d-lui Lascăr Catargiu.

Bandă de falsificatori. Consulatul general austro-ungar din Scutari a descoperit o bandă de falsificatori, care se ocupa cu falsificarea de note de 5 fl. Doi pictori cari veneau din Muntenegru, și anume austriacul Franz Jurisic și Guiseppe Radjia din Scutari au fost arestați. Banda constă din Albanezi, din desertori austro-ungari și din indivizi suspecti din Muntenegru.

Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina. Duminecă în 12/24 Martie a. c. a ținut Domnul Dimitriu Socoleanu o prelegere publică vorbind despre „Folosul istoriei în educațiunea poporilor.“ Prelegerea s'a ținut în localitățile societății pentru cultura și literatura română din Bucovina, în Cernași.

Cadavru de copil. Un măcelar scos din părală Oraștiei cadavru unui copil nou născut, pe care-l trimise imediat poliției. Acesta descoperi pe mama copilului, care e servitoarea Maria Tâmpianu. La început a negat faptul, dar în cele din urmă a spus că copilul a fost al ei și că desperată din pricina lipsei de mijloce l'a aruncat în apă.

Mare poftă de mâncare are Iosif Fűredi, membru al teatrului unguresc din Clușiu. Se spune, că piesa „A rezervistak“ (reservistii) pentru aceea nu se poate juca mai des, fiind că Fűredi, ca unul dintre jucători, mănâncă în cursul reprezentațiunii 12 cărnași și directorul nu e dispus a furnisa acești cărnași. Der publicul unguresc e așa de obișnuit de a vedea pe Fűredi mănâcând pe scenă, încât cere ca să pășescă în continuu în roluri de „măncător“. In zilele trecute a fost reprezentați în beneficiul lui și adoratorii lui i-au dat, între aplause nesfărșite, o cunună împletită din 40 cărnași și un purcel fript. Sub efectul acestei „distingțiuni“, Fűredi a jucat apoi cu o vervă deosebită.

Din dieta ungurescă.

Ministrul de honveți br. *Fehervary* întreabă, tot în ședința dela 18 Martie, pe ce cale a ajuns Polonyi în posesiunea scrisorilor schimbate între ministrul de honveți și între colonelul Elek? (Mare larmă în stânga extremă.) De altmintelea, decă Polonyi n'a fost imputernicit de Elek a ceti acele documente, atunci de sigur că i-se va cere explicări, cu ce drept a făcut el, Polonyi, acesta.

In această zi, comisiunea pentru comunicațiunii a primit proiectul de lege pentru construirea liniei ferate strategice Deșiu-Zălau, după ce ministrul Baross a dat comisiunii împărțiri confidențiale despre însemnătatea strategică a liniei.

In ședința dela 19 Martie, Emericu *Madarasz* dice, că el va trăi încă, ca să vadă stîrpirea germanismului din Ungaria. E pentru vederile stîngei extreme față cu legea militară.

Andor *Vadnay* vorbind pentru lege dice, că o luptă pierdută ar fi pentru țera întreaga o catastrofă, mai ales înșe pentru inteligența și pentru pozițiunea ca putere a națiunii unguresci.

Hoitsy dice, că decă limbei ungu-

resci i-s'ar da în armată pozițiunea ce i-se cuvine, acesta ar avé atunci ca urmare, că și în armată s'ar înlătura cestiunea naționalităților, precum s'a înțemat la dualizarea băncii. Vorbito- rul propune un nou paragraf, după care limba de comandă în regimentele unguresci să fiă cea ungurescă, ér ș 25 să se întregescă, dicându-se că esamenul de oficer să se facă în limba ungurescă. El apróbă influința stradei asupra parlamentului, der președintele îl intrerupe.

In această ședința s'au provocat destule incidente. Opoziția atacă pe ministrul Tisza acuzându-l de corupțiune, că a abusat de poziția sa oficială ca să se înavățescă.

Deputatul *Eötvös* interpelă pe ministrul Tisza și eventual și pe doi colegi ai săi, decă în cestiunea căilor ferate vicinale din Bihor, Tisza, ca proprietar de pământ în acele părți, a tras vre-un folos ori nu? Ministrul avea în stânga Crișului o proprietate ce o vënduse cu 200,000 fl., der venind a construi una căi vicinale în stânga Crișului, încheiă un contract, vëndând moșia cu 223.000 fl. E întrebare acum, că ore n'a stăruit ministrul Tisza să se construescă calea ferată în aceea parte? Din cheltuel cadă în sarcina statului și a comitatului 90%. (Singur comitatul 70,000). Póte fi un ministru și întreprindător, der poziția sa se nu o folosescă pentru interesele sale private. Vorbito- rul interpelă decă cum stă lucrul cu aceste căi vicinale și cere să se depună pe biuroul camerei toate actele privitoare la această afacere. (Vii aprobări în stânga și în stânga extremă.)

Ministrul *Tisza* dice, că în adevăr are mărișore moși în Bihor, der construirea căii ferate vicinale din stânga Crișului s'a concesi numai la repetite rugări ale comitatului. Moșiile cele de-a stânga Crișului 5000—5200 jugere le-a vëndut, când lucrările pregătitoare și traseul căii ferate erau deja gata. Ce privește influința sa în această afacere tocmai el a fost care în consiliul de miniștri a manifestat mai mari îngrijiri și cu toate că o simplă concesiune se puté face, totuși a stăruit să se aducă în cameră în formă de proiect de lege. A proces în totă afacerea cu cea mai mare scrupulositate. Respinge insinuarea, că ar fi luat ca ministru ori ca deputat vre-un crucer. Actele se vor depune în cameră. Din ele se va vedea, că autoritățile strategice din fruntea armatei au declarat, cumcă în privința strategică e mult mai prețioasă linia Oradea-mare — Mihaifalva (Mihaifalva) decăt linia Püspök-Ladany-Dobrișin. Liniile nostre strategice se îndreptă toate spre nord și nordost, și linia dela Oradea-mare la Er-Mihalyfalva merge spre nordost, der légă totodată Oradea-mare cu Dobrișinul.

Ministrul *Baross* declară, că e gata a depune în cameră actele privitoare la această afacere.

Contele St. *Karolyi*, care stă în afară de partide, contrar al § 14 și § 25 din legea militară, luă cu toate astea în apărare pe ministrul Tisza, care — dice vorbito- rul — e om cinstit. Asemenea suspiciuni, ca cele ridicate de *Eötvös*, nu au ajuns până la onora lui Tisza. De aceea camera să exprime ca conclud, că astfel de bănueli neintemeiate prin nimic, să nu se mai ivescă în cameră.

Drépta isbucni în aplause, ér președintele, creșdnd că *Karolyi* nu avea intențiunea ca tocmai să facă și propunere în sensul acesta, se ridică și vrú să încheie ședința. Partida guvernului protestă contra închiderii și cerú să se pună la vot propunerea lui *Karolyi*. Președintele își reocupă locul, lui *Karolyi* i-se dete un petec de hărtia ca să formuleze propunerea. Deputații din opozițiă încunjură locul președintelui strigând că s'a încheiat odată ședința și deci se stea pe lângă asta. Intr'aceea *Karolyi* își presentă propunerea. Polonyi strigă că se crează un precedent periculos votând

o astfel de propunere; și *Bismarck*, care e mai puternic decăt *Tisza*, a trebuit să se supună odată pozițiunii președintelui parlamentului german. Numeroși deputați se duseră la tribuna președintelui strigând: „Se ține și asta de ordinea zilei! Frumósă ordine!“ Ministrul *Tisza* stăruí apoi ca *Karolyi* să și retragă propunerea, ceea ce se și făcu, ér mamelucii însoțiră pe *Tisza* cu ovațiuni până afară din sală.

Ni se cere să dăm loc în diarul nostru următoarei *declarațiunii*:

Jucul superior, 12 Martie 1889.

Preoții greco-catolici din eparchia Coșognei, fiind întruniți la o ceremonie funebrală în Jucul superior, până ce s'ar fi apucat de ceremonia îndatinată, nu au întrelăsat a nu primi cu viuă plăcere maritimăsa faptă a Escelenței Sale depunnd pentru ajutorarea preoților deficienți 5000 fl. v. a. cu cari a mai adăugat o mărgea de mărgăritari la cununa meritelor sale, pentru care s'a decis: cu unanimitate a i-se aduce mulțămită publică și recunoștință fiescă. Tot-odată subscrii nu au putut să trecă cu vederea atacurile ne mai pomenite ce un Preot ore-care le-a ridicat în N-rul 37 al „Tribunei“ a. c. asupra Escelenței Sale Domnului Metropolit și a consilierilor săi, precum și asupra întregului cler din greuiu, fără de a și exprima indignațiunea asupra celor cuprinse în acelu articulu. — Indignațiunii acesteia voescă să dea preoțimea din Eparchia susă amintită expresiune și în public, declarnd pe calea acesta susă și tare, că ea desapróbă toate cele conținute în acelu articulu, ca nisce calumnii și defaimări; érá pe autorul lor ilu timbréză de un om fără caracter, care nu merită să mai facă parte din clerul acela, pe care l'a tras în noroiu și care îl desprețuesce.

Ioan Hossu, protopop și președinte. *Vasilie Popescu*, paroch gr. cat. în Jucul inf., Notar ad hoc. *Aureliu Porușiu*. *Gregoriu Szabo*, *Vasilie C. Farago*, *Ioan Blaga*, *Basilu Albonu*, *Teodoru Giurgiu*, paroch gr. cat. în Aruncuta, *Ioan Butnariu*, parochul Boșiuului. *Simeonu Peteanu*, paroch. *Dionisiu Morariu*, paroch. *Șofroniu Adamu*, preot gr. cat. *Ioan Peteanu*, preot gr. cat.

Academia Română.

Sesiunea generală din anul 1889.

Raportul secretarului general asupra lucrărilor făcute în anul 1888—89.

Domnilor colegi! Inainte de a vă presenta relațiunea anuală despre activitatea dezvoltată de Academiă dela ultima sesiune generală încóce, am onóre a vă aduce la cunoscință, că în cursul acestui an Academiă noastră a pierdut pe doi dintre membrii săi onorari: *George Ioanid* și *Iacobu de Czihack*.

George Ioanid a încetat din viață la 27 Noemvre anul trecut. El a fost unul din vechii profesori ai colegiului sf. Sava. Școala a fost câmpul de activitate al vieții sale. Dintre scrierile publicate de *Ioanid* cea mai însemnată este „*Dicționarul elino-romănesc*“ tradus după al lui *Scarlăt D. Vizantie* și tipărit în două volume mari în anii 1864 și 1869.

Doctorul Iacobu de Czihack, născut la 2 Ianuarie 1800 la Aschaffenburg în Bavaria, a venit la 1825 în Moldova, unde a fost profesor de istoria naturală la Academia din Iași, medic șef al miliției Moldovei și protomedic al Moldovei. La 1833 a fundat Societatea de medic și naturaliști, și la 1834 Muzeul de istorie naturală din Iași¹⁾. Era vice-președinte al societății de medic și naturaliști din Iași, membru al societății de științe naturale *Senencken-*

¹⁾ Dr. A. Fétul, *Despre încercările făcute pentru dezvoltarea științelor naturale în România*. Discursu, în *Analele Soc. Acad. Tom. V. p. 2*, pag. 83.

bergică din Frankfurt încă dela anul 1830, și alți mai multor alte societăți învățate. El a publicat mai multe lucrări științifice dintre cari însemnămint aici următoarele:

Florae Moldavicae species ac genera lucusque excursionibus explorata ac secundum Linnaei systema ardinata Mns. Maji 1836; in „*Flora*“ bot. Zeitung, Jahrg. XIX (1836), Bd. 2 Beiblätter p. 58—74.

Istoria naturală întâia órá în limba romănescă de Doctorul Medicinei și Cavaler Cihak. Iași 1837. Opă dedicată Alteței Sale Principelui domnitor *Michailu Sturdza*.

In colaborațiune cu Dr. *Iosefu Szabo*: Heil-und Nahrungsmittel, Farbstoffe, Nutz- und Hausgeräthe, welche die Ost-Romanen, Moldauer und Walachen, aus dem Pflanzenreiche gewinnen; in „*Flora*“ (1863).

Manual pentru învățatura soldaților din compania sanitară a óstei Moldo-române. Iași 1859.

Iacobu de Czihack a fost unul din acei streini, cari venind în țera s'au identificat întrú toate cu trebuințele ei și au lucrat cu căldură la desvoltarea științelor între Români. El a dat probe de un patriotism vrednic de totă stima și iubirea noastră. Recunoscându-i aceste merite, societatea academică română l'a ales membru onorari al sêu la 1872. Imbetrânind a părăsit Moldova și s'a întors la Aschaffenburg, unde și-a petrecut anii bătrâneței și a încetat din viață în vârstă fórte înaintată la 29 Noemvre stilu nou anul trecut. (Va urma.)

Literatură.

In editura librăriei *Nicolae I. Ciurcu* în Brașov a eșit de sub tipar „**A doua carte de cetire** pentru copii și copilele din anul 2-lea de școlă.“ întocmită de: *Mai mult prietini ai școlii*. Format 8° de peste 110 pag. Prețulu 28 cr. Cartea este scrisă cu multă îngrijire, cuprinde 142 bucăți alese, parte prosă, parte poezii. Stilul este ușor și peste totu dăș cartea correspunde fórte bine scopului pentru care este scrisă. In partea ultimă se află și un adaus special, cuprinznd literile bisericesti cirilice și câteva rugăciuni scrise cu acest fel de litere; apoi tabela înmulțirii numeru roman etc.

Cursul pleței Brașov

din 24 Martie st. n. 1889.

Bancnote romănesci	Cump.	9.52	Vënd.	9.54
Argint romănesc	-	9.45	-	9.48
Napoleon-d'or	-	9.61	-	9.63
Lire turcesc	-	10.84	-	10.88
Imperial	-	9.84	-	9.88
Galbin	-	5.62	-	5.65
Scris. fonc. „Albina“	6%	101.—	-	—
„ „ „	5%	98.50	-	99.—
Ruble rusesci	-	127.—	-	128.—
Discountul	-	6 1/2—8%	-	pe an.

Cursul la bursa de Viena

din 22 Martie st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	-	-	102.25
Renta de hărtia 5%	-	-	-	94.40
Imprumutul căilor ferate ungare	-	-	-	146.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (1-ma emisiune)	-	-	-	99.80
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (2-a emisiune)	-	-	-	120.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (3-a emisiune)	-	-	-	114.60
Bonuri rurale ungare	-	-	-	104.75
Bonuri cu clasa de sortare	-	-	-	104.75
Bonuri rurale Banat-Timiș	-	-	-	104.75
Bonuri cu cl. de sortare	-	-	-	104.75
Bonuri rurale transilvane	-	-	-	104.75
Bonuri croato-slavone	-	-	-	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vin unguresc	-	-	-	99.85
Imprumutul cu premiul unguresc	-	-	-	141.50
Losurile pentru regularea Tisei și Sghedinului	-	-	-	129.75
Renta de hărtia austriac	-	-	-	83.55
Renta de argint austriac	-	-	-	83.90
Renta de aur austriac	-	-	-	111.55
Losuri din 1860	-	-	-	142.30
Acțiunile băncii austro-ungare	-	-	-	891.—
Acțiunile băncii de credit ungar	-	-	-	811.15
Acțiunile băncii de credit austr.	-	-	-	304.50
Galben împărătesc	-	-	-	5.71
Napoleon-d'or	-	-	-	9.60 1/2
Mărci 100 imp. germane	-	-	-	59.42 1/2
Londra 10 Livres sterlinge	-	-	-	121.70

Editor și Redactor responsabil: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Cătră onorații cetitori!

„Gazeta Transilvaniei“ intră în anulul al 52-lea al existenței sale. Nenumăratele dovezi de simpatie și de încredere ce le-a primit acest organ de publicitate din partea Românilor de pretutindeni cu ocaziunea aniversării a cincideceea a existenței sale sunt cea mai viuă și mai puternică mărturie pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimat pe încrederea publicului român și condus de iubirea de patrie și de datorie ce o are cătră sfânta cauză a românismului, organul nostru n'a pregetat de a aduce, mai ales în cei de cece ani din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totu mai mult cerințelor timpului și trebuințelor cetitorilor săi.

Astfelu dela 1 Ianuarie 1881 „Gazeta Transilvaniei“ a început să apară de trei ori pe săptămână totu cu prețulu de până atunci, ér dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care zi, érăși cu același prețu, căci cei 2 fl. adăugați acoperu numai cheltuielile înmulțite cu portulu postal.

De atunci încóce am făcutu totu ce ne-a statu în putință spre a aduce îmbunătățiri atâtu în redactarea diarului câtu și în întocmirea sa esterióră, pentru care scopu am isbutitu ca diarul să-și aibă tipografia propriă.

Nu-i vorba, multe se ceru astăzi dela un diaru, mai alesu când elu este chiămatu a servi cauzei unui poporu atâtu de multu prigonitu de sórte. Prin urmare nu putemu dice că am ajunsu la capétulu îmbunătățirilor.

Din contra, astăzi când, ca niciodată până acuma, pozițiunea diaristicii nóstre s'a agravat; când atâtea lovituri sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnări la închisóre și amende în bani o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față tóte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recăstigare drepturilor poporului român: se cere dela noi să ne încordăm puterile cu indoită energiă și să continuăm lupta cu curagiu neînfrântu, introduc endu noue reforme, pentru ca „Gazeta Transilvaniei“ nu numai să corăspundă mai multu chiāmării sale, ci să se tacă cu putință ca principiile salutare naționale ce le propagă să pótă pètrunde până și în coliba țeranului.

Conduși de aceste vederi, am introdusu și cu începerea anului acestuia mai multe esențiale ameliorări în diarul nostru.

Pe lângă programulu, ce l'am observat până ađi la redactarea foii, suntemu decisi a cultiva mai multu și unele terene, cărora până acuma póte nu le-am pututu da atențiunea cuvenită.

Spre scopulu acesta am avut fericierea a concentra împrejurulu nostru unu număr însemnatu de bărbați cu cunoscințe speciale, cari voru colabora regulat la fôia nóstră, așa ca materialulu celu va conține să fiă câtu mai variat, instructiv și acomodat trebuințelor poporului, nu numai pe tărémulu politicu, literar și social, ci ținend deopotrivă sémă și de interesele sale din punctu de vedere alu economiei, educațiunei și higienei, alu afacerilor sale cu autoritățile cu cari vine mai desu în atingere și alu trebilor sale financiare și comerciale.

Afară de aceea căstigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unu diaru cotidianu nu este în stare a pètrunde în tóte păturile sociale — parte mare din cauza prețului lui — și astfelu sciind că să sémte trebuința de a i se face cu putință ori și cărui Român, care scie ceti, ca să fiă informatu despre interesele și trebuințele lui, dela anul nou 1889 încóce am mărítu în modu destulu de însemnatu prin adausuri numerele nóstre cu data de Duminecă și să le întocmim și să le redactăm astfelu, ca să intereseze pe ori și ce cetitoru și să se pótă abona și separat.

Am deschisu dér abonamentu la „Gazeta Transilvaniei“, care deși mai bogat în materialu, va costa ca și până acuma 12 fl. v. a., pe anu și în deosebi pentru aceia, cărora împrejurările nu le értă de a abona întregu diarul, am deschisu abonamentu separat la numerele eu data de Duminecă ale „Gazetei Transilvaniei“, cari voru costa pe anu numai 2 fl. v. a.

Rugăm pe abonații nóstri de până acuma, ca să stăruiască pe câtu le va sta în putință în cerculu domniilor lor pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei“ precum și pentru răspândirea în poporu a numerelor cu data de Duminecă, ce se pótă abona și separat.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale afe căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealu				Predealu—Budapesta				B.-Pesta-Aradu-Teius				Teius-Aradu-B.-Pesta				Copșa-mică—Sibiu			
Tren de per-sone	Trenu accele-rat	Trenu omni-bus	Trenu mixt	Tren de per-sone	Trenu accele-rat	Trenu mixt	Trenu omni-bus	Tren omni-bus	Tren de pers.	Tren de pers.	Tren de pers.	Tren mixt	Tren de pers.	Tren mixt	Copșa-mică				
Viena	11.10	8.—		Bucuresci		7.30		Viena	11.10	2.—	Teius	11.24	3.—	1.42	Copșa-mică	2.29	4.35		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	Predealu		1.14		Budapesta	8.20	9.05	Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32	Șeica mare	3.02	5.05		
Szolnok	11.06	4.05	7.38	Timișu		1.45		Szolnok	11.20	12.41	Vințulu de josu	12.30	4.10		Lómneșu	3.46	5.46		
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	Brașov		2.32		Aradu	4.10	5.45	Sibotu	1.01	4.43		Oena	4.18	6.17		
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	Feldióra	4.10	7.10		Glogovațu	2.37	4.43	Orăștia	1.32	5.13	11.—	Sibiu	4.42	6.40		
Várad-Velencze		7.11	9.18	Apata	4.56	7.31		Gyorok	3.19	5.07	Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21					
Fugyi-Vásárheli		9.27	2.11	Ágostonfalva	5.37	8.14		Paulișu	3.43	5.19	Deva	2.52	6.35		Sibiu	8.50	10.—		
Mező-Telegd		9.44	2.19	Homorodü	6.07	8.36		Radna-Lipova	4.05	5.41	Branicica	3.23	7.02		Oena	9.17	10.24		
Rév		7.41	2.32	Hasfalău	6.55	9.12		Conop		6.09	Ilia	3.55	7.28		Lómneșu	9.45	10.50		
Bratca		8.10	2.55	Sighișóra	8.36	10.24		Bérvava		6.28	Gurasada	4.08	7.40		Șeica mare	10.20	11.20		
Bucia		12.16	3.38	Elisabetopole	9.13	10.46		Soborșinü		7.25	Zamü	4.44	8.11		Copșa-mică	10.49	11.45		
Bucia		12.54	4.01	Mediașu	9.56	11.19		Zamü		8.01	Bérvava	6.27	9.33						
Ciucia		9.04	4.23	Copșa mică	10.37	11.47		Gurasad.		8.34	Conopü	6.47	9.53						
Huedin		9.34	4.49	Micăsasa	10.59	12.02		Ilia		8.55	Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50					
Stana			5.31	Blași	11.16	12.09		Branicica		9.19	Paulișu	7.43	10.42	6.13					
Aghiriș			5.40	Crăciunelü	11.37	12.25		Deva	1.47	9.51	Gyorok	7.59	10.58	6.38					
Ghirbău			6.12	Teiușu	12.16	12.53		Simeria (Piski)	2.08	10.35	Glogovaț	8.28	11.35	7.19					
Nădășel			6.24	Aiudü	12.33	1.05		Orăștia		11.09	Aradu	8.42	11.39	7.38					
Clușiu		10.34	6.38	Vințulu de susu	1.51	1.47		Șibotu		11.39	Szolnok	9.17	12.31	6.20					
Apahida	11.15		6.56	Uióra	2.18	2.08		Vințulu de josu		12.12	Budapesta	2.32	5.12						
Ghiriș	11.34		7.15	Cucerdea	2.48	2.30		Alba-Iulia	8.55	12.29	Viena	6.—	8.20						
Cucerdea	12.45		7.41	Ghirișu	2.56	2.37		Teiușu	9.54	1.16		3.—	6.05						
Uióra	1.30		9.18	Apahida	3.14	2.53													
Vințulu de susu	1.37		10.09	Clușiu	4.01	3.26													
Aiud	10.19		10.19	Nădășelü	5.28	4.40													
Teluşu	1.45		10.48	Ghirbău	5.56	5.—													
Crăciunelü	2.07		11.55	Aghireșu	6.37	5.32													
Blași	2.26		12.34	Stana	6.58														
Micăsasa	3.11		12.52	B. Huedin	7.14														
Copșa mică	3.24		1.34	Ciucia	7.29	6.11													
Mediașu	3.54		2.19	Bucia	7.56														
Elisabetopole	4.09		2.46	Bratca	8.18	6.43													
Sighișóra	4.21		3.31	Rév	8.58	7.12													
Hasfalău	5.11		3.59	Mező-Telegd	9.15														
Homorodü	5.45		4.32	Fugyi-Vásárheli	9.34														
Ágostonfalva	6.12		6.53	Várad-Velencze	9.53	7.51													
Apata	7.32		7.21	Oradea-mare	10.25	8.17													
Feldióra	8.17		8.23	P. Ladány	10.47														
	8.37		9.02	Szolnok	10.57														
	9.06		9.52	Budapesta	11.04	8.42													
Brașov	9.45		11.19	Viena	11.19	8.47	10.50												
Timișu	1.55		1.15		1.15	10.08	1.33												
Predealu	2.53		3.29		3.29	11.51	3.29												
Bucuresci	3.28		6.33		6.33	1.55	7.45	10.—											
	9.35		2.50		2.50	7.15	6.05												

Notă: Numerii încadrați cu linii gróse însemnéză órele de nópte.